

16.2.2001

1864/4/99

VASTAUS KANTELUUN OIKEUDENKÄYNTIKELPOISUUTTA KOSKEVASSA ASIASSA

Päämiehenne A:n puolesta laatimassanne, eduskunnan oikeusasiamiehelle 6.9.1999 osoittamassanne kantelukirjoituksessa arvostelette Kokemäen käräjäoikeuden ratkaisua kanteiden sillensä jättämisestä ja sovinnon vahvistamista koskevassa asiassa. A:n nimissä nostetut kanteet ovat olleet oikeustoimien pätemättömyyskanteita, jotka ovat perustuneet siihen, että päämiehenne olisi vietelty petollisesti oikeustoimiin. Päämiehenne on nyt itse peruuttanut nämä kanteet. Katsotte, että käräjäoikeuden ei olisi pitänyt hyväksyä kanteiden peruuttamista ja vahvistaa sovintoa, koska päämiehenne ei ollut kanteita peruuttaessaan oikeudenkäyntikelpoinen.

Kirjoituksenne johdosta on hankittu Kokemäen käräjäoikeuden käräjätuomarin selvitys ja laamannin lausunto. Ne on toimitettu Teille jo aikaisemmin tiedoksi.

Vastauksena kanteluunne ilmoitan Teille kunnioittavasti seuraavan.

Selvityksestä ilmenee, että kanteiden sillensä jättäminen ja sovinnon vahvistaminen on tapahtunut päämiehenne itse allekirjoittaman asiakirjan perusteella. Te olette tosin aikaisemmin toiminnut oikeudenkäynnissä hänen valtuuttamanaan asiamiehenä, mutta tuo valtuutus on luonnollisesti ollut koska tahansa peruutettavissa.

Kysymys on viime kädessä siitä, onko päämiestänne voitu pitää oikeudenkäyntikelpoisena. Oikeudenkäyntikelpoisuus on ehdoton oikeudenkäyntiedellytys, ja tuomioistuimen on ryhdyttävä omastakin aloitteestaan toimenpiteisiin siinä ilmenneen puutteen korjaamiseksi (ks. esim. Lappalainen: Siviiliprosessioikeus I 1995, s. 267). Lähtökohtana on kuitenkin se, että täysi-ikäinen henkilö, jonka toimintakelpoisuutta ei ole lain mukaan rajoitettu, on myös oikeudenkäyntikelpoinen. Tämä periaate on ollut voimassa myös tapahtuma-aikana voimassa olleiden holhouslain säännösten mukaan, ennen 1.12.1999 voimaan tullutta lainmuutosta (1.4.1999/442).

Toimittamastanne aineistosta ilmenee, että iäkkään päämiehenne asettamisesta holhottavaksi on ollut puhetta. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Kanteiden peruuttamista ja sopimuksen vahvistamista koskevan asiakirjan todistanut henkilö mainitsee olleensa paikalla ja todenneensa päämiehenne allekirjoittaneen asiakirjan täydessä ymmärryksessä. Varallisuus oikeudellista oikeustoimista annetun lain 30, 31 ja 33 §:n säännöksiin perustuneet kanteet eivät ole mielestäni voineet sinänsä luoda sellaista ennakko-oletusta, että päämiehenne olisi kanteiden vireillä ollessa ollut vailla oikeudenkäyntikelpoisuutta. Oikeudenkäyntikelpoisuus kuuluu näet osana yksilön itsemääräämisoikeuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen, joka taas on turvattu jokaiselle perusoikeutena perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan. Tästä johtuu, että oikeudenkäyntikelpoisuutta rajoittavia lainsäädännöksiä on perusoikeusmyönteisen laintulkintaopin mukaan yleensäkin tulkittava ahtaasti.

Kiinnitän huomiota myös seuraavaan: väittäessänne päämiehenne toimineen kantelussa kerrottussa tilanteessa vailla oikeudenkäyntikelpoisuutta herää kysymys myös siitä, mikä hänen oikeudenkäyntikelpoisuutensa on ollut tätä kantelua tehtäessä. Ette ole kertonut sitä, miksi nyt katsotte A:n olleen kelpoinen antamaan Teille valtuutuksen tämän sisältöisen kantelun tekemiseen oikeusasiamiehelle. Ette ole myöskään väittänyt, että toimisitte asiassa A:n lakimääräisenä edunvalvojana.

Todettakoon kuitenkin, ettei nyt kysymyksessä olevan asian tutkimiseen välttämättä edes tarvita A:n valtuutusta. Pääsäännön mukaan jokainen, joka katsoo virkamiehen menetelleen lainvastaisesti, voi kannella asiasta oikeusasiamiehelle.

Käytettävissäni olevan aineiston valossa katson, ettei käräjäoikeus ole ainakaan kantelussa väitetyllä perusteella menetellyt lainvastaisesti hyväksyessään kanteiden peruuttamisen ja sovinnon vahvistamisen.

Hankittuun selvitykseen viitaten totean, että asiassa ei ole muutoinkaan ilmennyt aihetta epäillä käräjäoikeuden ylittäneen harkintavaltansa tai käyttäneen sitä väärin.

Oikeusasiamies
Lauri Lehtimaja

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri
Pekka Haapaniemi